

BANKA
SLOVENIJE

EVROSISTEM

**Pregled
makroekonomskih
gibanj**

Junij 2022

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

Naslov: Pregled makroekonomskih gibanj

Številka: junij 2022

Izdajatelj:
Banka Slovenije
Slovenska 35, 1505 Ljubljana, Slovenija
www.bsi.si

Urednika: Luka Žakelj, mag. Ana Selan.

Pri pripravi so sodelovali: Noemi Matavulj, Luka Žakelj, Mihaela Štiglic, dr. Mojca Lindič, Jernej Gregorič, mag. Mojca Roter, mag. Ana Selan, Neža Ahčin.

Priprava podatkov, oblikovanje grafikonov in računalniška postavitev: Nika Brzin, Robert Hlep.

Uporaba in objava podatkov ter delov besedila sta dovoljeni le z navedbo vira.

Upoštevani so podatki, dostopni do 31. maja 2022.

Gradivo je bilo obravnavano na seji Sveta Banke Slovenije 31. maja 2022.

© Banka Slovenije

ISSN 2820-3011

This publication is also available in English.

Kazalo

Povzetek	4
1 Gospodarske razmere v mednarodnem okolju	5
2 Denarna politika in finančni trgi	9
3 Kazalniki domače gospodarske aktivnosti	10
4 Razmere na trgu dela	13
5 Tekoči račun plačilne bilance	14
6 Inflacija	16
7 Fiskalni položaj države	18
8 V žarišču: Poslovanje podjetij v letu 2021	19
9 Statistična priloga	23

Povzetek

Gospodarske razmere v Sloveniji ostajajo precej boljše kot v evrskem območju, vendar so negativna tveganja za nadaljevanje leta visoka, saj se nadaljujejo težave v dobavnih verigah in stopnjujejo inflacijski pritiski

- **Rast BDP evrskega območja je ostala nizka tudi v prvem četrletju, obeti za prihodnje mesece pa so ob rastočih cenah in vztrajnih motnjah v ponudbi negotovi.** Četrletno je drugič zapored dosegla 0,3 %, saj so bile možnosti trošenja gospodinjstev zaradi zdravstvenih ukrepov še vedno okrnjene. Ob njihovi ukinitvi se je vrednost kazalnika PMI na začetku drugega četrletja zvišala, kar nakazuje pospešitev gospodarske rasti kljub močnim inflacijskim pritiskom in težavam v dobavnih verigah, ki zavirajo rast aktivnosti v predelovalnih dejavnostih. Evrska inflacija je ob nadaljevanju visoke rasti cen energentov maja dosegla 8,1 %.
- **Na finančnih trgih je prisotna povečana negotovost zaradi visoke inflacije in skrbi glede upočasnjevanja svetovne gospodarske rasti.** Pričakovane spremembe v denarnih politikah vodijo v zviševanje zahtevanih donosnosti državnih obveznic, zaradi selitve vlagateljev v varnejše naložbe pa upadajo vrednosti kreditno bolj tveganih naložbenih razredov, kot so delnice in obveznice zasebnega sektorja.
- **Domače gospodarske razmere ostajajo precej boljše kot v evrskem območju.** V prvem četrletju se je BDP četrletno povečal za 0,8 %. Še naprej je prevladovala krepitev agregatov domače potrošnje, pri čemer poudarjamo pospešek v četrletni rasti investicij v opremo in stroje. Poslovanje podjetij je ostalo robustno kljub zaostritvi mednarodnih odnosov, četrletna rast dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih pa pozitivna kljub težavam v dobavnih verigah in pomanjkanju delavcev. Visoka gospodarska rast vpliva tudi na izboljševanje salda javnih financ.
- **Posledice zaostrenih mednarodnih razmer na realno gospodarstvo so za zdaj precej omejene, glavnina šoka pa je usmerjena v cene energentov in surovin.** Gospodarska klima se je maja nekoliko poslabšala, vendar podjetja trenutno ne zaznavajo povečevanja težav s pomanjkanjem povpraševanja, kar potrjuje nadaljnja medletna rast vrednosti kartičnih plačil in davčno potrjenih računov. Tveganja za zdaj izhajajo iz nominalnih gibanj, saj se prek naraščanja uvoznih cen krepi domača inflacija. Podjetja v predelovalnih dejavnostih poudarjajo močno povečano negotovost v gospodarstvu, kar lahko sproži zamik v investicijah. Visoka je tudi negotovost v zvezi s prihodnjo močjo tujega povpraševanja, saj se napovedi letošnje rasti BDP v evrskem območju od marca naprej postopoma znižujejo.
- **Zaposlovanje se še povečuje kljub pomanjkanju delavcev.** Ob močnem povpraševanju po delavcih, rekordno visoki zaposlenosti in nizki brezposelnosti ima veliko delodajalcev težave s pridobivanjem ustreznih kadrov. Kljub temu zaposlenost še narašča, kar poleg višjih nominalnih plač povečuje maso plač v zasebnem sektorju. Na medletna plačna gibanja v javnem sektorju še naprej močno vpliva ukinitve glavnine kriznih dodatkov v lanskem juniju.

- **Rast mednarodne menjave ostaja visoka, še zlasti pri uvozu, tekoči račun plačilne bilance pa je bil v prvem četrletju v primanjkljaju.** Izvozni sektor nadaljuje z močnim medletnim povečevanjem prodaje, po ukinitvi strogih zdravstvenih ukrepov še zlasti izrazito v turizmu. Zaradi visoke rasti uvoznih cen in agregatov domačega trošenja so uvozna gibanja še precej močnejša, kar je na začetku letošnjega leta četrletni saldo tekočega računa prvič po desetih letih prevesilo v primanjkljaj.
- **Visoka inflacija, ki je maja dosegla 8,7 %, je odraz prispevkov vseh cenovnih skupin.** Še vedno izstopajo energenti, visoka je rast cen hrane in neenergetskega blaga, prav tako je rast cen storitev maja preseгла 5,0 %. S stopnjevanjem rasti cen in zaostrovanjem geopolitičnih odnosov so visoka tudi inflacijska pričakovanja potrošnikov in podjetij. To ob zgodovinsko nizki stopnji brezposelnosti in močnem povpraševanju po delavcih ter razmeroma visoki rasti stroškov dela povečuje možnosti za zagon plačno-inflacijske spirale.
- **Gospodarstvo je v novo turbulentno obdobje vstopilo v dobri finančni kondiciji.** Analiza zaključnih računov gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov in zadrug kaže, da je neto čisti dobiček podjetij lani presegl 6,1 mrd EUR in bil za dobro petino večji kot leta 2019. Hkrati je njihova zadolženost, merjena kot razmerje med celotnim dolgom in obveznostmi do virov sredstev, ostala nizka, 50,3-odstotna. Produktivnost dela je dosegla 51.900 EUR na zaposlenega, kar je za 13,7 % več kot pred pandemijo.

1

Gospodarske razmere v mednarodnem okolju

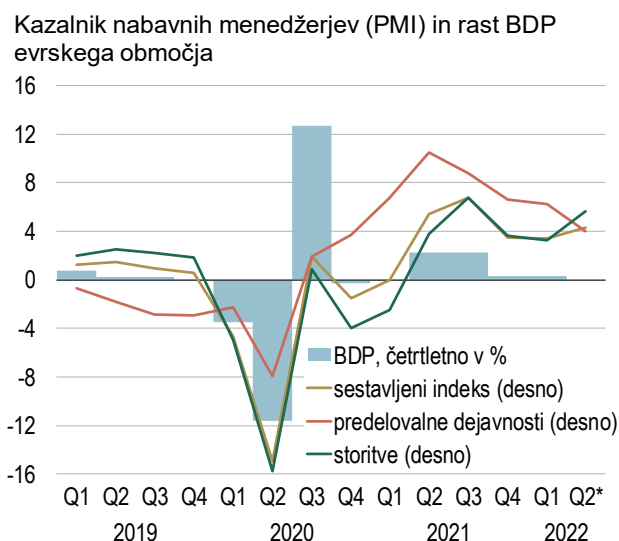
Gibanje kazalnika PMI nakazuje okrepitev četrletne gospodarske rasti evrskega območja v drugem četrletju; prihodnja gospodarska gibanja so odvisna tudi od sankcij, vključno z morebitno prekinitvijo dobave ruskega plina

Četrletna rast BDP evrskega območja je v prvem četrletju drugič zapored dosegla 0,3 % (slika 1.1), pri čemer je bila končna potrošnja gospodinjstev še vedno otežena z ukrepi za zaježitev pandemije. To nakazuje četrletni padec realnih prihodkov v trgovini na drobno brez motornih vozil, ki je bil manj izrazit kot pred letom (slika 1.1). Industrijska proizvodnja je bila kljub znižanju v marcu glede na predhodno četrletje večja za slab odstotek. Opaznejši je bil pospešek gradbene aktivnosti na četrletni in tudi na medletni ravni, ne glede na vse manjšo razpoložljivost materialov in delavcev. Medletna gospodarska rast je ob nizki osnovi zaradi lanskih omejitvenih ukrepov znašala 5,1 %.

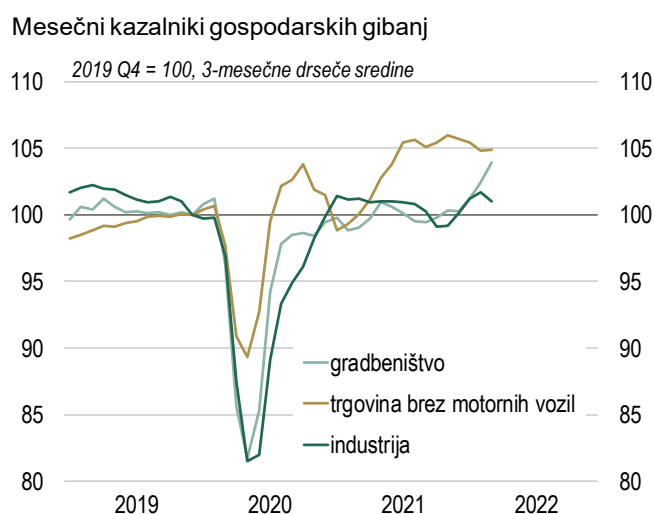
Če sodimo po gibanju kazalnika PMI, se je gospodarska aktivnost v evrskem območju v povprečju zadnjih dveh mesecev okrepila. Dodatna sprostitev zaježitvenih ukrepov je omogočila večji pospešek domačega povpraševanja, kar se je odrazilo v hitrejši rasti zasebnih storitev (slika 1.1). Drugače je v industriji, kjer je bila rast proizvodnje predelovalnih dejavnosti najnižja po začetku pandemije v drugem četrletju 2020, večinoma kot posledica poslabšanja razmer v Nemčiji zaradi težav v dobavnih verigah in šibkejšega (tujega) povpraševanja.

Prihodnje gospodarske razmere so negotove, saj se nadaljujejo motnje v ponudbi in krepijo cenovni pritiski. Negotovost izvira tudi iz morebitnih posledic vojne v Ukrajini in vpliva sankcij.

Slika 1.1: **Gospodarska gibanja v evrskem območju**

Opomba: Vrednost kazalnika PMI nad 50 označuje povečevanje aktivnosti, pod 50 pa zmanjševanje aktivnosti. * Povprečje april-maj.
Vir: IHS Markit, Eurostat, preračuni Banke Slovenije.

Opomba: Realni indeks obsega prihodkov v trgovini na drobno brez motornih vozil, realni indeks industrijske proizvodnje in realni indeks obsega izvedenih gradbenih del, desezonirani podatki.
Vir: Eurostat, preračuni Banke Slovenije. Zadnji podatek: marec 2022.

Evropska komisija je 16. maja februarso napoved gospodarske rasti evrskega območja za leto 2022 znižala na 2,7 %, za leto 2023 pa na 2,3 %. Poudarjajo, da glavnino letošnje rasti sestavlja močan učinek prenosa iz leta 2021 (1,9 o. t.), oceno rasti znotraj leta 2022 pa so znižali za 1,3 odstotne točke na 0,8 %. Hkrati ocenjujejo, da bi se gospodarske razmere v primeru zaustavitve dobave plina iz Rusije opazno poslabšale; rast BDP bi bila letos približno 0,2-odstotna, inflacija pa bi preseгла 9,0 %.

Evrška inflacija se še naprej krepi in širi po košarici dobrin, tveganja za nadaljevanje visoke rasti cen pa ostajajo visoka

Letna rast cen, merjena s HICP, je maja vnovič pospešila in v povprečju evrskega območja dosegla 8,1 % (slika 1.2). Cene energentov so ob nadaljevanju rusko-ukrajinske vojne in kljub državnim ukrepom za pomoč gospodinjstvom na mesečni ravni zrasle za 2,0 %, na letni pa za 39,2 % in so tako znova glavni posamezni dejavnik evrske inflacije. Njihova rast skupaj z dobavnimi motnjami, ki jih povzročajo posamezni izbruhi pandemije, zlasti v Aziji, krepi vhodne stroške oskrbovalnih verig in pritiska na rast cen drugih dobrin v košarici življenjskih potrebščin. Inflacijski dejavniki izhajajo tudi iz močnega pospeška v povpraševanju po umiku najstrožjih omejevalnih ukrepov in razmer na trgu dela.

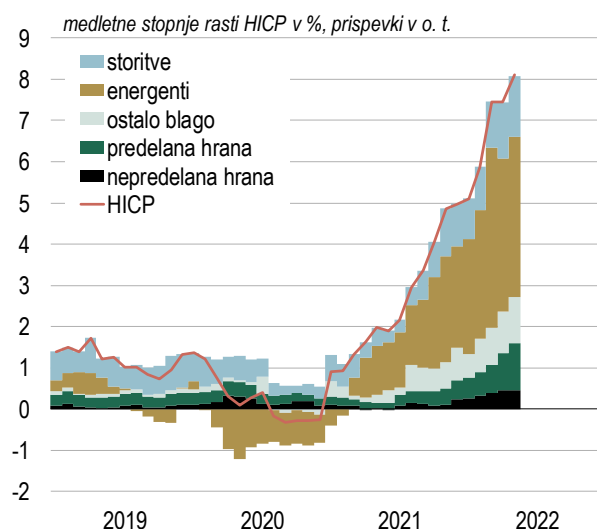
Hrana je bila maja medletno dražja za 7,5 %, kar je največ od začetka merjenja. Stroške pridelave poleg podražitev gnojil in prevoza višajo še cene osnovnih prehranskih surovin na veleprodajnih trgih, katerih ravni zaradi zaostrenih geopolitičnih odnosov ostajajo povišane. Ob tem se je osnovna inflacija, ki iz merjenja izključuje energente,

hrano, alkohol in tobake izdelke, maja povišala na 3,8 %. Visoke cene surovin se prek podražitev izdelkov pri proizvajalcih odražajo v cenah neenergetskega industrijskega blaga, ki so bile maja višje za 4,2 %, višajo pa se tudi cene storitev (3,5 %).

Razkorak med državami znotraj evrskega območja ostaja visok. Maja je bila najnižja, 5,6-odstotna inflacija, izmerjena na Malti,¹ najvišja, 20,1-odstotna pa v Estoniji (slika 1.2).² Rast cen je pospešila v večini članic, pri čemer se države z namenom blaženja energetske druginje zatekajo zlasti k ukrepom nižanja davčnih prispevkov in k enkratnim denarnim pomočem. Slovenska, 8,7-odstotna rast cen, je maja za 0,6 odstotne točke preseгла evrsko.

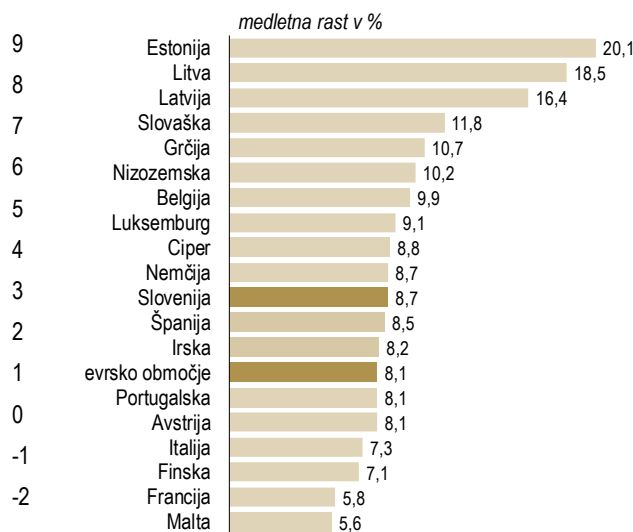
Slika 1.2: Inflacija v evrskem območju

Prispevki k inflaciji – evrsko območje

Vir: ECB, Eurostat, preračuni Banke Slovenije. Zadnji podatek: maj 2022.

Inflacija v državah evrskega območja – maj 2022

Vir: Eurostat.

Svetovna gospodarska rast se še naprej znižuje pod vplivom zaostrenih geopolitičnih odnosov in strogih zdravstvenih ukrepov na Kitajskem, ki so povzročili dodatne zastoje v dobavnih verigah in okrepili cenovne pritiske

Vrednost sestavljenega kazalnika JPMorgan PMI se je aprila znižala drugi mesec zapored, in sicer na najnižjo raven po juniju 2020 (51,0 točke; slika 1.3), predvsem kot posledica krčenja gospodarske aktivnosti na Kitajskem in v Rusiji. Razmere v svetovni industriji so se opazneje poslabšale; kazalnik obsega proizvodnje je aprila zdrsnil pod mejo 50, z izključitvijo obeh držav pa bi se kljub povečanju motenj v dobavnih verigah in stroškovnih pritiskov ohranil blizu ravni, dosežene v marcu (53,1 točke). Nižja je bila tudi rast aktivnosti v storitvenih dejavnostih, vendar primerljiva s predkriznim letom 2019. Med pomembnejšimi državami so ob ohlapnejših omejitvenih ukrepih aprilske vrednosti sestavljenega kazalnika PMI za ZDA, evrsko območje, Združeno kraljestvo, Indijo in Brazilijo ostale v območju rasti.

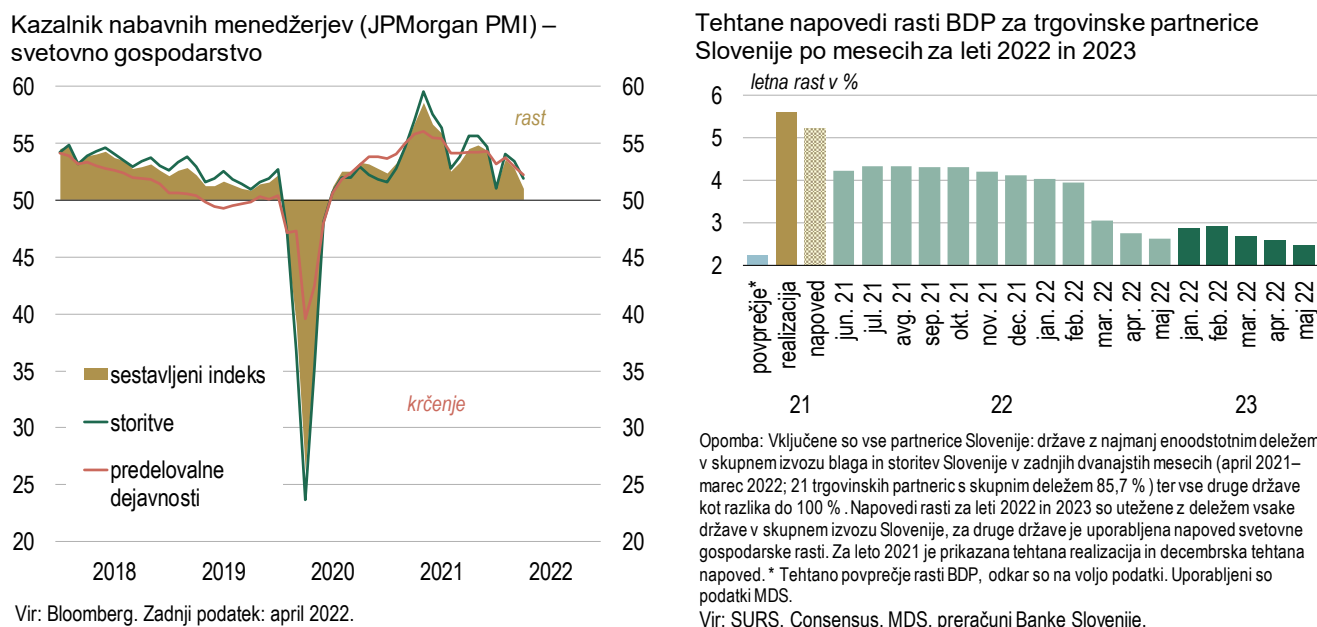
¹ Nižja rast cen na Malti je posledica zamrznjenih cen energentov, za katere so se ob izteku dolgoročnih pogodb s ključnimi dobavitelji državne oblasti odločile že ob koncu lanskega leta.

² Inflacija v baltskih državah je zaradi kombinacije različnih dejavnikov, vključno z visoko rastjo plač, že dlje med najvišjimi v evrskem območju. Trgovinske sankcije zoper Rusijo in Belorusijo so ob visoki uvoznosti njihov gospodarski položaj še dodatno poslabšale.

Gospodarski obeti so se zaradi popolnega zaprtja nekaterih gospodarskih središč na Kitajskem in vojne v Ukrajini poslabšali. Evropska komisija je v zadnji spomladanski napovedi letošnje svetovno gospodarsko rast znižala na 3,2 %, a ohranila napoved za prihodnje leto pri 3,5 %. Letošnja pričakovanja so zlasti zaradi vojne v Ukrajini in posledičnih ostrih sankcij za 1,3 odstotne točke manjša od lanskih. Nižja je bila tudi april-ska napoved MDS, ki za letos in prihodnje leto napoveduje 3,6-odstotno rast svetovnega BDP. Ob tem so se poslabšali tudi obeti za rast tujega povpraševanja po slovenskih proizvodih in storitvah, saj so se tehtane napovedi gospodarske rasti za trgovske partnerice Slovenije za leti 2022 in 2023 v zadnjih mesecih znižale pod 3,0 %, za zdaj pa še ostajajo nad dolgoletnim povprečjem (slika 1.3).

Gospodarska aktivnost številnih držav je bila tudi v prvem četrletju pod vplivom epidemioloških ukrepov. Kljub zaustavitvi delov gospodarstva v marcu se je kitajski BDP v prvih treh mesecih tekoče povečal za 1,3 %, kar je primerljivo z rastjo v lanskem zadnjem četrletju, pri čemer je glavnino k rasti prispevala zasebna potrošnja. Manj ugodni so obeti za drugo četrletje, ko bo nadaljnja rast odvisna predvsem od politike ničelne tolerance do covid-19. Nekoliko nižja je bila četrletna rast BDP Združenega kraljestva, ki je v prvem četrletju presegel predpandemično raven. Je pa zaradi ponovnega širjenja virusa četrletni padec aktivnosti beležila Japonska (-0,2 %), medtem ko se je BDP v ZDA zmanjšal za 0,4 %, predvsem zaradi padca izvoza ob še vedno močnem domačem povpraševanju.

Slika 1.3: **Razmere v svetovnem gospodarstvu in tehtane napovedi slovenskih trgovskih partneric**

Zaradi nadaljevanja močnih inflacijskih pritiskov so številne svetovne centralne banke že dvignile ključne obrestne mere

Inflacijska pričakovanja ostajajo visoka. Zaradi nadaljevanja vojne v Ukrajini in dodatnih sankcij proti Rusiji cene energentov ostajajo visoke, še naprej so zaostrene tudi razmere na trgu kmetijskih pridelkov. Po drugi strani so cene kovin večinoma upadle z rekordnih ravni, doseženih na začetku marca. Na pričakovanja nadaljnje rasti cen je poleg vojne v Ukrajini vplivala tudi ponovna uvedba strogih zdravstvenih ukrepov na Kitajskem in s tem povezano nadaljevanje motenj v svetovnih dobavnih verigah.

Centralne banke se na obete visoke in trajnejše inflacije odzivajo z normalizacijo denarne politike. Fed in Bank of England sta od začetka leta ključno obrestno mero dvignili za 0,75 odstotne točke. Zmanjševanje monetarnih spodbud napovedujemo tudi v okviru Evrosistema.

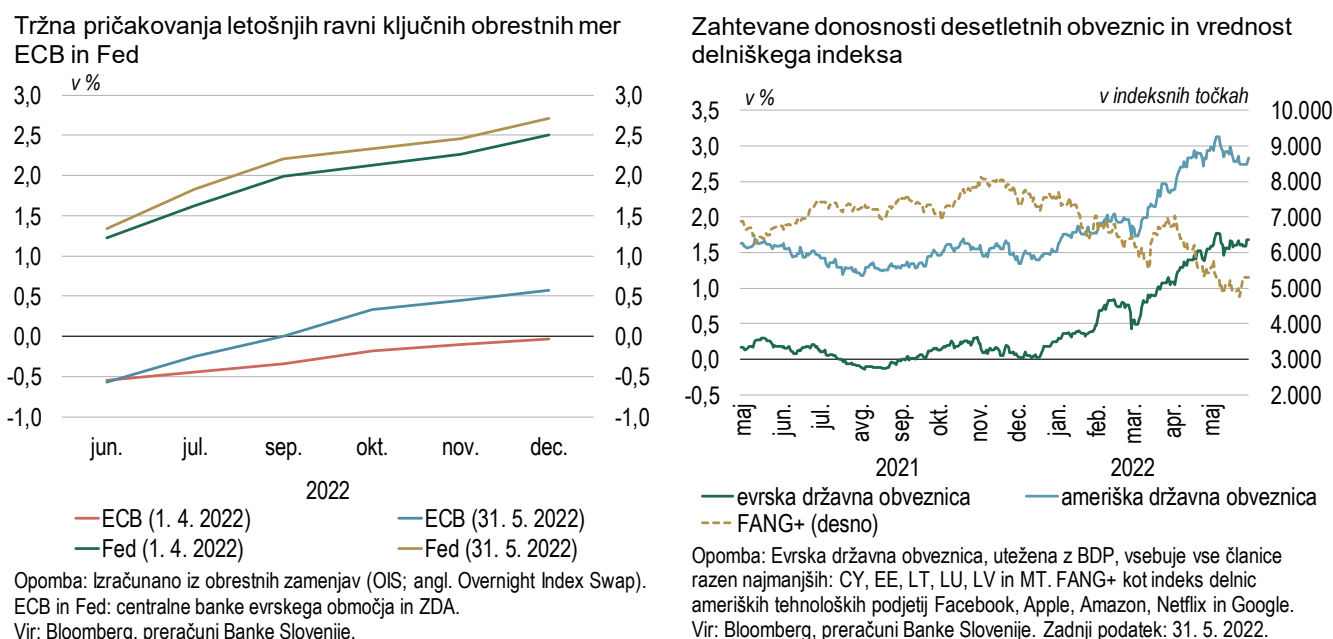
Pričakovanja tržnih udeležencev glede hitrosti dvigovanja ključnih obrestnih mer se v zadnjem obdobju hitro krepijo. Trenutne vrednosti obrestnih zamenjav (OIS; angl. Overnight Index Swap) kažejo, da so do konca leta vračunani štiri dvigi obrestne mere mejnega depozita ECB za 0,25 odstotne točke (na 0,50 %), prvi v juliju. Še izrazitejša so pričakovanja za ukrepanje Fed. Do konca leta je vračunanih dodatnih sedem dvigov ključne obrestne mere za 0,25 odstotne točke (na koridor med 2,50 % in 2,75 %), pri čemer sta v juniju in juliju pričakovana dviga za 0,50 odstotne točke (slika 2.1).

Visoka inflacija skupaj z nadaljevanjem vojne v Ukrajini in uvedbo strogih zdravstvenih ukrepov na Kitajskem povzroča negotovost na finančnih trgih in skrbi glede upočasnjevanja svetovne gospodarske rasti

Zaradi napovedi hitrega dvigovanja ključnih obrestnih mer s strani centralnih bank so zahtevane donosnosti evrskih in ameriških državnih obveznic močno porasle (slika 2.1). V začetku maja so vlagatelji za desetletno nemško državno obveznico prvič po septembru 2014 zahtevali več kot enoodstotno donosnost, donosnost ameriške desetletne državne obveznice pa je prvič po novembru 2018 prebila mejo 3,00 %.

Zaradi umikanja monetarnega stimulusa in skrbi glede upočasnjevanja svetovne gospodarske rasti investitorji prevzemajo manj kreditnega tveganja ter se selijo v varnejše naložbe, katerih donosnost je precej višja kot na začetku leta. To se odraža v porastu pribitkov obveznic zasebnega sektorja nad državnimi, pri čemer so ravni pribitkov večinoma že presegle tiste z začetka vojne v Ukrajini. Povišale so se tudi vrednosti t. i. varnih valut, najbolj ameriškega dolarja, ki je ob hitrejšem umikanju akomodativnosti denarne politike Fed v primerjavi z drugimi svetovnimi centralnimi bankami proti košarici pomembnejših svetovnih valut dosegel najvišjo vrednost po letu 2002.

Slika 2.1: Pričakovanja ključnih obrestnih mer ter zahtevane donosnosti obveznic in vrednosti delnic

Po drugi strani upadajo cene delnic, zlasti ameriških tehnoloških podjetij, ki so od začetka leta izgubile že več kot 30 % vrednosti (indeks ameriških tehnoloških podjetij FANG+). Tudi cena zlata že vse od sredine aprila večinoma upada, k čemur poleg močnega ameriškega dolarja prispeva predvsem visok porast donosnosti ameriških državnih obveznic (višji oportunitetni strošek vlaganja v zlato, ki ne nosi obrestnih prihodkov).

3 Kazalniki domače gospodarske aktivnosti

Gospodarska rast v Sloveniji tudi v letošnjem prvem četrtletju precej nad povprečjem evrskega območja, domače trošenje je bilo ponovno precej močnejše od tujega povpraševanja

Po izrazitem pospešku ob koncu lanskega leta se je četrtletna rast BDP v letošnjem prvem četrtletju umirila na 0,8 %, kar je 0,5 odstotne točke več od evrskega povprečja. Medletno se je kljub nekoliko manjšemu učinku osnove približala 10,0 %, k čemur je veliko večino prispeval prenos rasti iz lanskega leta. Ta je znašal kar 8,7 odstotne točke. V primerjavi z zadnjim četrtletjem 2019 je bil BDP večji za 7,3 % (slika 3.1).

Končno trošenje gospodinjstev je z 1,6-odstotnim četrtletnim povečanjem ostalo robustno. Z ukinitvijo omejevalnih zdravstvenih ukrepov se je dodatno okrepilo povpraševanje po prostočasnim storitvah, po drugi strani pa so se ob težavah v dobavnih verigah četrtletno močno zmanjšali nakupi trajnega blaga, na primer avtomobilov ter gospodinjstev, računalniških in telekomunikacijskih naprav. Potrošnja gospodinjstev je bila medletno večja kar za petino, kar je k rasti BDP prispevalo 10,4 odstotne točke (slika 3.1).

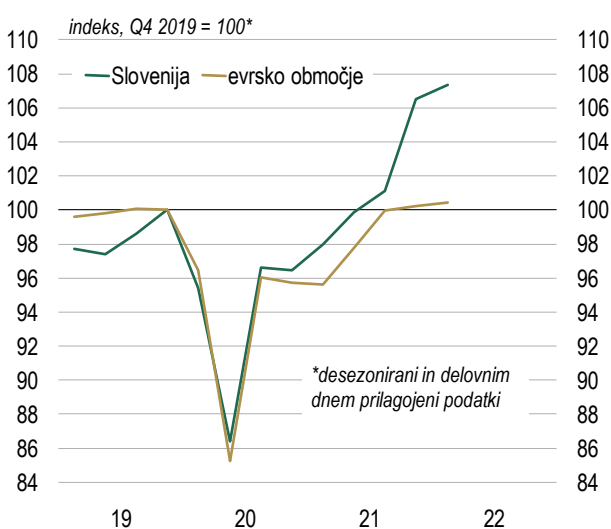
Rast investicij je v prvem četrletju pospešila kljub povečani negotovosti zaradi močno zaostrenih mednarodnih odnosov. Z razvojnega vidika je bil pomemben pospešek v investicijah v opremo in stroje, še zlasti po šibki četrletni rasti v drugi polovici lanskega leta. Okrepile so se tudi gradbene investicije, predvsem v nestanovanjsko gradnjo. Skupne investicije so bile medletno večje za 12,7 %, njihov prispevek k rasti BDP pa je znašal 2,6 odstotne točke (slika 3.1).

Četrletna rast dodane vrednosti je ostala široko osnovana, medletno pa je ostala visoka pri 9,3 %. Skupna dodana vrednost v zasebnih storitvah se je v prvem četrletju tekoče nekoliko zmanjšala, večinoma zaradi izrazitega nihanja v finančnih in zavarovalniških dejavnostih, kjer je po visoki rasti ob koncu lanskega leta četrletni padec znašal kar 28,8 %. Po šibki lanski rasti je močno pospešila gradbena aktivnost, rast dodane vrednosti pa je postala skladnejša z visokim optimizmom gradbenih podjetij. Kljub zahtevnejšim razmeram v mednarodnem okolju je četrletna rast dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih ostala pozitivna, vendar pa so razlike med panogami izrazite. Stopnjevale so se zlasti težave v nekaterih segmentih avtomobilske industrije.

Ob težavnih razmerah v mednarodnem okolju in močnem domačem povpraševanju je medletna rast izvoza ponovno zaostala za rastjo uvoza. Skupni obseg izvoza je bil v prvem četrletju medletno večji za 7,7 %, uvoza pa za 15,7 %. Izvoz je k rasti BDP prispeval 6,6 odstotne točke, uvoz pa –12,1 odstotne točke (slika 3.1). Prispevek neto menjave s tujino je bil tako negativen četrto četrletje zapored.

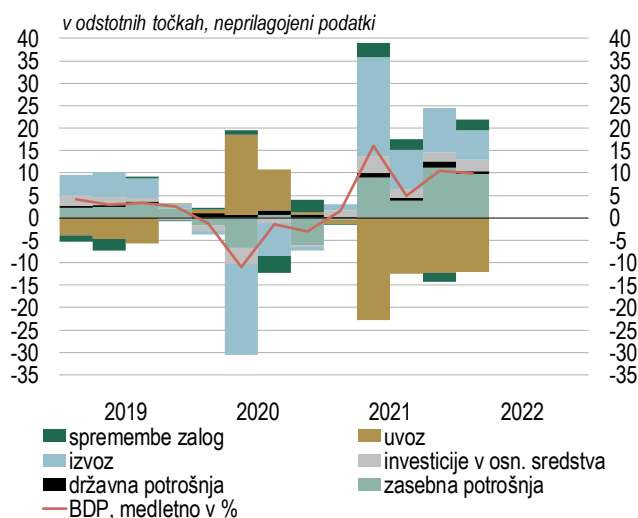
Slika 3.1: Moč in struktura gospodarske rasti v Sloveniji

Gibanje BDP v Sloveniji in evrskem območju

Vir: SURS, Eurostat.

Prispevki komponent k medletni rasti BDP, izdatkovna stran

Vir: SURS.

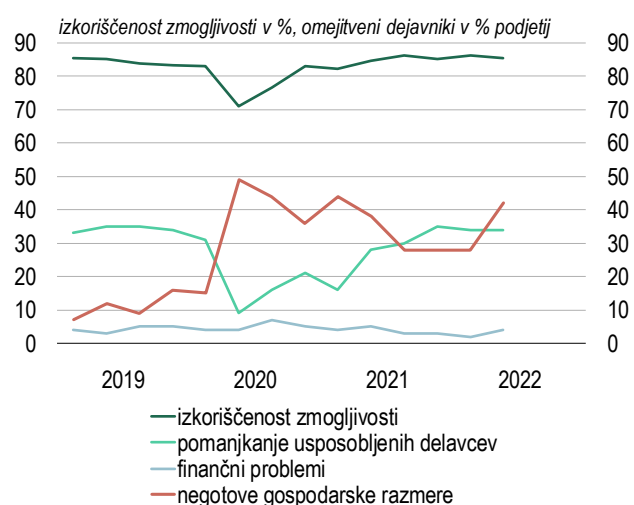
Učinki vojne v Ukrajini in posledičnih ostrih sankcij na realno gospodarstvo so za zdaj razmeroma omejeni

Gospodarska klima se je maja nekoliko poslabšala, vendar je vrednost kazalnika ostala višja kot marca, ko jo je zaznamoval odziv podjetij in potrošnikov na začetek vojne v Ukrajini (tabela 9.1). Po podatkih SURS se je poslabšalo zaupanje v predelovalnih podjetjih, ki so močno povišala oceno negotovosti gospodarskih razmer (slika 3.2). Padec zaupanja je bil opazen tudi pri potrošnikih, ki menijo, da se bodo gospodarske razmere in njihov finančni položaj v naslednjih 12 mesecih poslabšali. Nasprotno dejavnosti, vezane večinoma na domači trg, ostajajo optimistične, vse skupine podjetij, vključno s predelovalnimi, trenutno ne zaznavajo povečanih težav pri poslovanju zaradi pomanjkanja povpraševanja (slika 3.2), niti ne poročajo o finančnih težavah.

Nakazuje se nadaljevanje močne domače konjunkturo v letošnjem drugem četrtletju. Skupna vrednost kartičnih plačil in dvigov na bankomatih je bila v obdobju od začetka aprila do 22. maja medletno višja za približno petino, podobna je bila rast vrednosti davčno potrjenih računov, oboje pa je znak nadaljnje visoke rasti agregatov domačega trošenja. Hkrati je bilo število prevoženih kilometrov tovornih vozil na slovenskih avtocestah večje le še za približno 1 %, kar lahko nakazuje precejšnje umirjanje rasti tujega povpraševanja in stopnjevanje težav v dobavnih verigah.

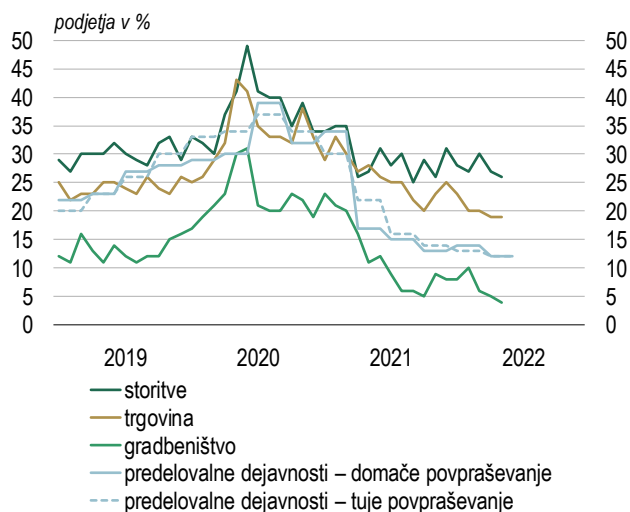
Slika 3.2: Izbrani anketni kazalniki poslovnega sektorja

Poslovne tendence v predelovalnih dejavnostih – izkoriščenost zmogljivosti in omejitveni dejavniki

Vir: SURS.

Omejitveni dejavnik – nezadostno povpraševanje

Opomba: Podatki za predelovalne dejavnosti so četrtletni.
Vir: SURS, preračuni Banka Slovenije. Zadnji podatek: maj 2022.

Zaposlenost še narašča kljub pomanjkanju delavcev, medletna rast skupne nominalne mase plač je bila marca 5,6-odstotna, kar je nekoliko manj od inflacije

Medletna rast števila delovno aktivnih oseb³ je marca z 2,9 % ostala visoka in široko osnovana med dejavnostmi, pri čemer je bila ponovno najvišja v gostinstvu in gradbeništvu. Eden od virov rasti zaposlenosti ostaja registrirana brezposelnost, ki se je aprila znižala na 58.081 oseb, kar je najmanj po letu 1990, oziroma 26,7 % manj kot pred letom (slika 4.1). Na ZRSZ ocenjujejo, da se bo zniževanje registrirane brezposelnosti v naslednjih mesecih nadaljevalo, vendar bo omejeno s strukturo brezposelnih oseb, v kateri naraščajo predvsem deleži dolgotrajno brezposelnih in starejših oseb, ki so ranjivejši in težje zaposljive.

Povpraševanje po delavcih ostaja veliko. Glede na sezonsko prilagojene podatke SURS je bilo v letošnjem prvem četrtletju na voljo 24.609 prostih delovnih mest, kar je ponovno največ do zdaj, rast povpraševanja pa je bila prisotna v večini dejavnosti. Zvišala se je tudi stopnja prostih delovnih mest, ki je s 3,0 % dosegla najvišjo zabeleženo vrednost. Najvišja je bila v gradbeništvu, kjer se je v prvem četrtletju s pomanjkanjem usposobljenih delavcev soočalo kar 45 % podjetij. V letošnjih prvih mesecih je bil v primerjavi z enakim obdobjem lani delež podjetij, ki se srečujejo s pomanjkanjem delavcev, večji tudi v predelovalnih dejavnostih in storitvah. Podatki SURS z izločenim sezonskim vplivom kažejo nadaljnjo rast zaposlovanja, pri čemer so pričakovanja najvišja v gradbeništvu in predelovalnih dejavnostih.

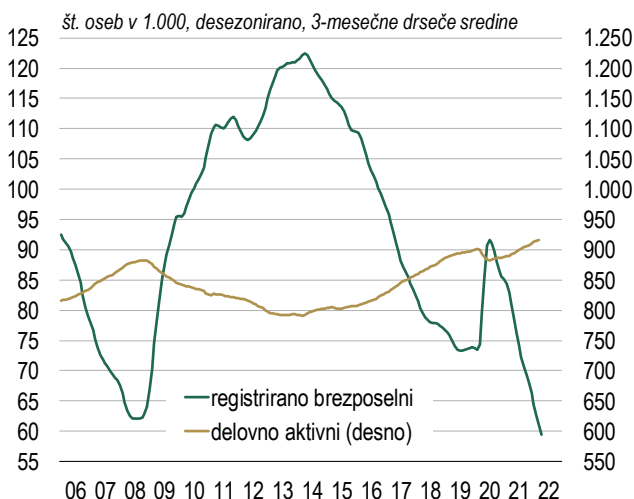
Ob vse večjih neskladjih med ponudbo in povpraševanjem na domačem trgu dela se krepi zaposlovanje tujih državljanov. Ti so marca k medletni rasti delovno aktivnih oseb³ prispevali že več kot polovico, njihov delež med temi pa je znašal 12,9 %. Med dejavnostmi je bil s 45,2 % največji v gradbeništvu ter z 31,5 % v prometu in skladiščenju.

Zaradi povečevanja zaposlenosti in povprečnih bruto plač zasebnega sektorja je bila medletna rast skupne nominalne mase plač marca 5,6-odstotna. V dejavnostih zasebnega sektorja je bila marca medletna nominalna rast povprečne bruto plače 5,1-odstotna, kar je sicer manj od inflacije, z 12,5 % pa je ostala visoka medletna nominalna rast mase bruto plač. V pretežno javnih storitvah je na gibanje plač še močno vplival medletni učinek prenehanja izplačevanja z epidemijo povezanih dodatkov, zato je bil v teh storitvah marca medletni nominalni padec povprečne bruto plače 11,8-odstoten, mase bruto plač pa 10,2-odstoten (slika 4.1). Analiza plačnih gibanj ostaja otežena zaradi statističnih učinkov ukrepov za zaščito delovnih mest v času epidemije.

³ Brez samozaposlenih kmetov.

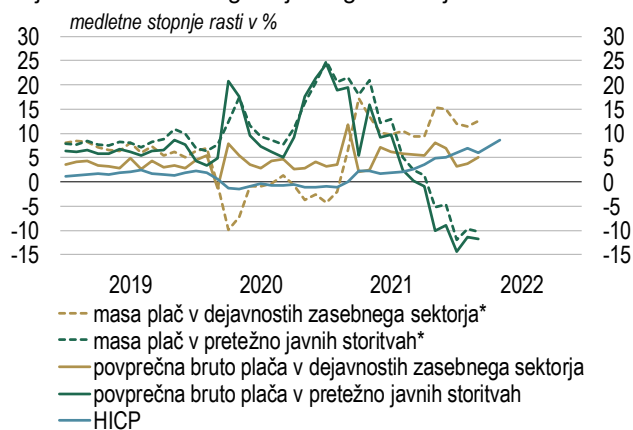
Slika 4.1: Gibanja na trgu dela

Delovno aktivni in brezposelni

Vir: SURS, preračuni in desezoniranje Banke Slovenije. Zadnji podatek: registrirano brezposelni – april 2022, delovno aktivni – marec 2022.

Masa plač in povprečna bruto plača na zaposlenega v dejavnostih zasebnega in javnega sektorja

Opomba: * Masa plač je izračunana kot zmnožek povprečne bruto plače za zaposlene, ki so prejeli plačo, in števila zaposlenih, ki so prejeli plačo. Pretežno javne storitve: dejavnosti OPQ.

Vir: SURS, preračuni Banke Slovenije. Zadnji podatek: plače – marec 2022, HICP – maj 2022.

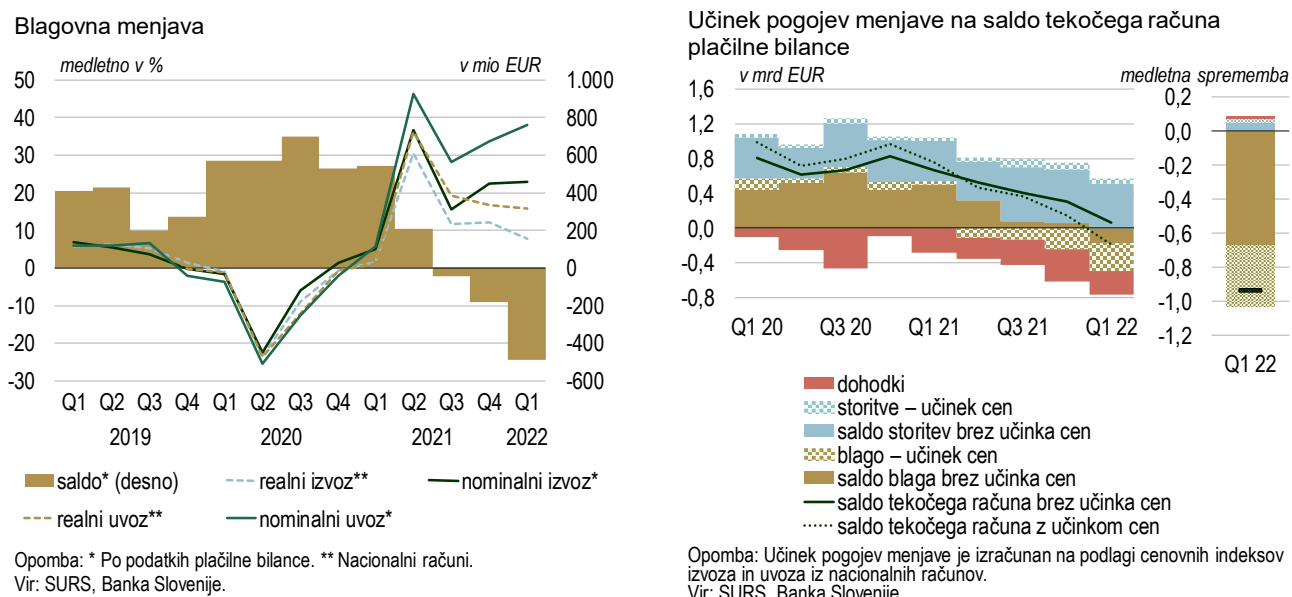
5 Tekoči račun plačilne bilance

Saldo tekočega računa plačilne bilance je bil v prvem četrtletju v primanjkljaju, približno 40 % letnega poslabšanja izhaja iz neugodnih cenovnih gibanj v blagovni menjavi

Rast mednarodne menjave blaga pod vplivom naraščajočih cen industrijskih proizvodov ostaja visoka (slika 5.1). Medletna rast nominalnega blagovnega izvoza se je po plačilnobilančnih podatkih v prvem četrtletju ustalila na ravni predhodnega četrtletja (22,9 %), medtem ko je nominalni blagovni uvoz medletno pospešil na 37,9 %, pretežno zaradi večje vrednosti uvoza vmesnih in investicijskih proizvodov. Medletna dinamika se je znotraj četrtletja nekoliko umirila, toda tudi marca ostala visoka in še naprej močno v prid uvozu. K temu je močno prispevala okrepljena medletna rast cen uvoženih industrijskih proizvodov, ki je marca dosegla 29,3 %, medtem ko je bila medletna rast izvoznih cen 15,4-odstotna.

Hitro narašča tudi storitvena menjava, pri čemer je ob ukinitvi strogih zdravstvenih ukrepov glavni dejavnik rasti turizem. Ob izrazitem porastu odhodkov od potovanj je bil nominalni uvoz storitev v prvem četrtletju medletno večji za 36,2 %, kar je za 8,9 odstotne točke več kot v lanskih zadnjih treh mesecih. Medletna rast storitvenega izvoza je medtem ostala praktično nespremenjena, in sicer 29,3-odstotna. Se je pa spremenila njena struktura, saj se je predhodno razmeroma visoka rast izvoza različnih poslovnih storitev izraziteje umirila. Hkrati se je skladno z razmerami v mednarodni trgovini dodatno okreplila rast izvoza transportnih storitev, še opaznejši pa je bil pospešek turističnih izvoznih prihodkov, kar sovпада z močnim povečanjem prihodov in prenočitev tujih gostov. Izvoz potovanj za ravno iz prvega četrtletja 2020 še vedno zaostaja za približno desetino.

Slika 5.1: Blagovna menjava in saldo tekočega računa plačilne bilance

Tekoči račun plačilne bilance je bil v prvem četrtnju v primanjkljaju prvič po desetih letih. Znašal je 190 mio EUR, še pred letom pa je četrtni presežek znašal 755 mio EUR. Dve petini oziroma 360 mio EUR spremembe v saldu je posledica poslabšanja pogojev blagovne menjave (slika 5.1). Ob nevtralnih cenovnih gibanjih bi bilo poslabšanje še vedno 600-milijonsko, predvsem zaradi večjega količinskega (realnega) uvoza blaga v primerjavi z izvozom, saldo tekočega računa pa bi ostal v manjšem presežku v višini 65 mio EUR. Blagovni primanjkljaj se je v prvem četrtnju poglobil na 490 mio EUR (slika 5.1), medtem ko je bil presežek v storitveni menjavi medletno višji predvsem zaradi rasti presežka v menjavi potovanj. Primanjkljaj v dohodkih na skupni saldo ni imel večjega vpliva. Enoletni presežek na tekočem računu plačilne bilance je marca znašal 790 mio EUR, kar je medletno manj za več kot 2,4 mrd EUR.

Okvir 5.1: Tržni deleži in tehnološka zahtevnost blagovnega izvoza

Slovensko gospodarstvo je lani ohranilo tržni delež blagovnega izvoza na svetovnem trgu, zmanjšal se je delež nizkotehnoloških proizvodov⁴

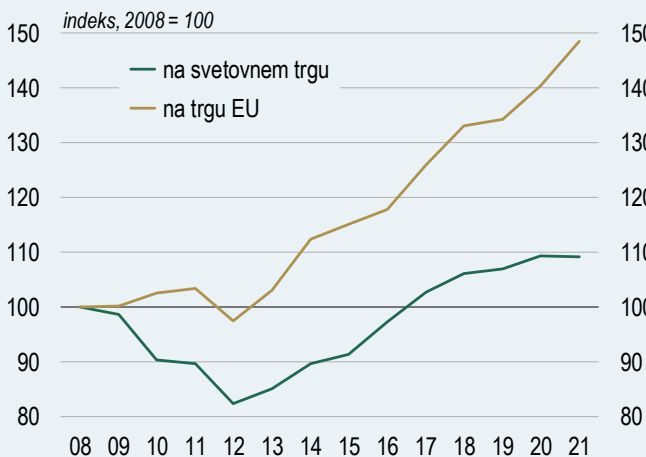
Po podatkih Svetovne trgovinske organizacije smo, podobno kot leto prej, zagotovili 0,23 % svetovnega izvoza blaga. Po osmih letih rasti je tako slovenski izvozni tržni delež na svetovnem trgu lani ostal nespremenjen, medtem ko se je delež večine drugih držav evrskega območja zmanjšal. Se je pa tržni delež domačega blagovnega izvoza, enako kot v glavnini preostalih članic območja, lani nadalje povečal na trgu EU, in sicer za 5,8 % na 0,58 %⁵ (slika 5.1.1).

⁴ Iz obeh statistik smo izločili izvoz farmacevtskih proizvodov v Švico, sicer bi bila gibanja precej ugodnejša. Izvoz omenjenih izdelkov v Švico naj bi bil predhodno uvožen ter naj zato ne bi vplival na konkurenčni položaj gospodarstva in njegovo aktivnost.

⁵ Po podatkih Eurostata; po podatkih Svetovne trgovinske organizacije je bil delež še za dve desetinki odstotne točke večji, njegova lanska rast pa za poldrugo odstotno točko počasnejša.

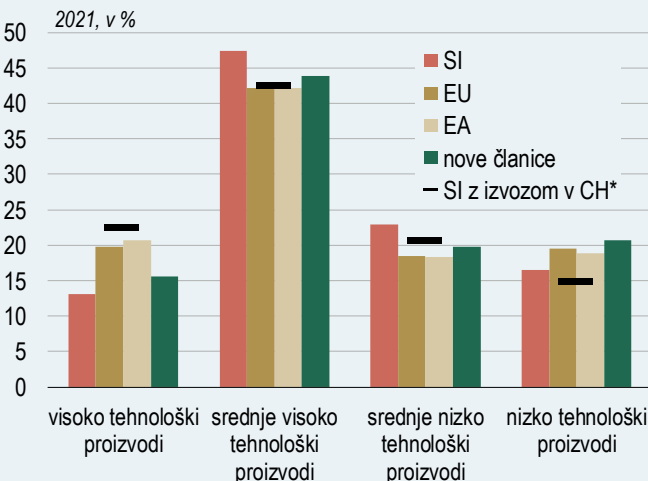
Slika 5.1.1: Tržni deleži in tehnološka struktura slovenskega blagovnega izvoza

Tržni delež slovenskega blagovnega izvoza

Opomba: Tržni delež slovenskega blagovnega izvoza je izračunan kot razmerje med slovenskim izvozom in svetovnim oz. EU izvozom. Iz slovenskega blagovnega izvoza je izločen izvoz farmacevtskih proizvodov v Švico, ki je bil pred tem uvožen in zato ne vpliva na konkurenčni položaj gospodarstva in njegovo aktivnost. Vir: WTO, Eurostat, preračuni Banke Slovenije.

Primerjava strukture blagovnega izvoza po tehnološki zahtevnosti

Opomba: * Z vključenim izvozom farmacevtskih proizvodov v Švico, ki je bil prej uvožen in zato ne vpliva na konkurenčni položaj gospodarstva in njegovo aktivnost. Vir: Eurostat, preračuni Banke Slovenije.

Ob nominalni rasti izvoza blaga vseh skupin izdelkov se je nekoliko spremenila struktura tehnološke zahtevnosti. Podobno kot po svetovni gospodarsko-finančni krizi je najbolj izstopalo povečanje deleža srednje nizkotehnološkega izvoza, ki se je v zadnjem letu zvišal za 2,1 odstotne točke, hkrati pa so se ustrezno zmanjšali deleži drugih skupin izvoza, najbolj visokotehnološkega, za 1,3 odstotne točke. Zadnji kljub visoki rasti v zadnjem desetletju v strukturi celotnega blagovnega izvoza še vedno zaostaja za povprečjem evrskega območja in tudi za povprečjem novih članic EU⁶ (za 7,6 oziroma 2,5 odstotne točke, slika 5.1.1), vendar pa je manjši tudi delež nizkotehnoloških proizvodov.

6 Inflacija

Visoka domača inflacija je prisotna v čedalje večjem deležu dobrin, k njej pa prispevajo tuji in domači dejavniki

Cene življenjskih potrebščin, merjene s HICP, so bile maja medletno višje za 8,7 % (slika 6.1). Visoka inflacija je posledica prispevkov vseh cenovnih skupin, pri čemer prispevek energentov ostaja najvišji. Kljub obdobju začasne oprostitve plačila določenih prispevkov za električno energijo⁷ in vnovični regulaciji cen pogonskih goriv⁸ so se

⁶ Države, ki so se pridružile EU po 1. maju 2004 (Slovenija, Slovaška, Poljska, Malta, Madžarska, Litva, Latvija, Estonija, Češka, Ciper, Romunija, Bolgarija in Hrvaška).

⁷ Za uravnavanje višjih cen energentov je vlada v okviru interventnih ukrepov za obdobje od 1. februarja do 30. aprila 2022 za polovico znižala znesek trošarine za električno energijo in trošarine energentov za ogrevanje (kurilnega olja in zemeljskega plina). Prav tako je znižala trošarine na pogonska goriva, na bencinsko gorivo za 5 %, na dizelsko gorivo pa za 15 %. Nato je v okviru Zakona o nujnih ukrepih za omilitev posledic zaradi vpliva visokih cen energentov za enako obdobje sprejela ukrepe, s katerimi so bili gospodinjski odjemalci oproščeni plačevanja prispevka, namenjenega zagotavljanju soproizvodnje toplote in električne energije (SPTe) in proizvodnje obnovljivih virov energije (OVE), dodatno pa še omrežnine za elektroenergetski sistem. Ukrep znižanih trošarin je bil podaljšan do 31. julija 2022.

⁸ Od 15. marca do 30. aprila 2022 je vlada RS določila najvišjo prodajno ceno litra dizla pri 1,541 evra, litra 95-oktanskega bencina pa pri 1,503 evra. Ceno je za obdobje treh mesecev ponovno regulirala 10. maja. Nova najvišja drobnoprodajna cena litra dizla znaša 1,668 evra, litra bencina pa 1,560 evra.

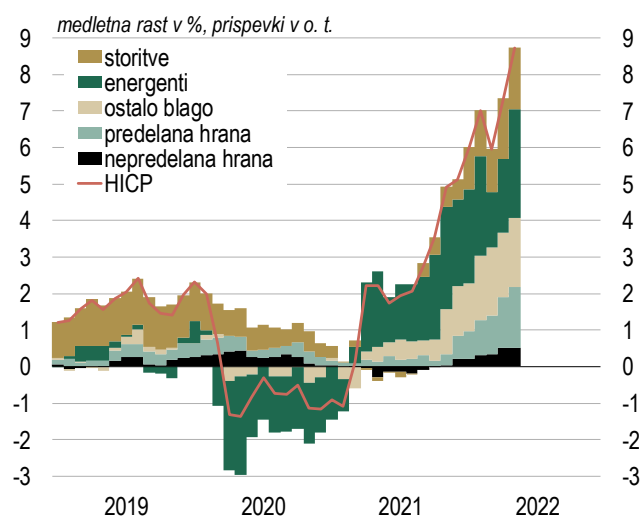
energenti na mesečni ravni podražili za 7,9 %, k skupni medletni inflaciji pa prispevali 3,0 odstotne točke. Njihove podražitve se skupaj z višjimi stroški pridelave in prevoza vse očitneje prenašajo na rast cen hrane, tako nepredelane kot predelane. Hrana je bila medletno dražja za 9,4 %, največ po letu 2008. Poleg tujih so opazni tudi domači inflacijski dejavniki, ki se najočitneje odražajo v izrazitem domačem trošenju, ki bistveno presega ravni pred epidemijo.

Osnovna inflacija, merjena s kazalnikom, ki izključuje gibanje cen energentov, hrane, alkohola in tobaknih izdelkov, je maja dosegla 5,6 %. K njej v vse bolj enaki meri prispevajo neenergetsko industrijsko blago in storitve. Cene neenergetskega industrijskega blaga, ki so pod pritiskom naraščajočih vhodnih stroškov proizvodnje ob rasti uvoznih cen surovin in energentov ter zastojev v dobavnih verigah, so bile maja medletno višje za 6,0 %, pri čemer je aprilaska rast cen industrijskih izdelkov pri proizvajalcih za porabo na domačem trgu dosegla 23,4 %. Prav tako se krepijo cene storitev ob sprostitev glavnine epidemioloških ukrepov. Njihova raven se je v zadnjem letu povišala za 5,1 %.

Stopnjevanje rasti cen v preteklih mesecih in zaostrovanje geopolitičnih odnosov se odražata v visokih inflacijskih pričakovanjih potrošnikov in podjetij (slika 6.1). Ob tem se trg dela srečuje z zgodovinsko nizko stopnjo brezposelnosti in še naprej močnim povpraševanjem po delavcih ter razmeroma visoko rastjo stroškov dela, kar povečuje možnosti za zagon plačno-inflacijske spirale.

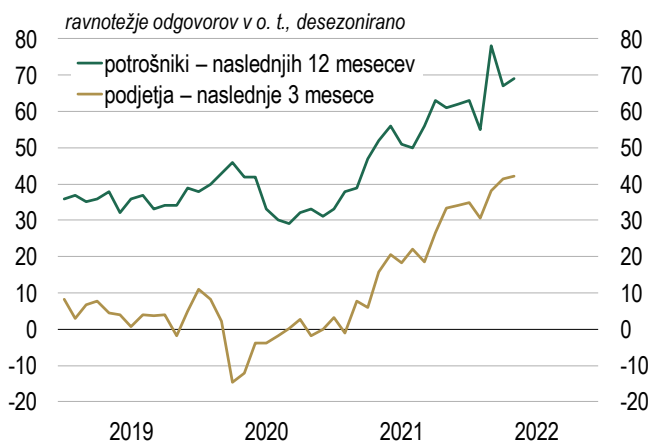
Slika 6.1: Domača cenovna gibanja in inflacijska pričakovanja

Prispevki k inflaciji

Vir: ECB, Eurostat, preračuni Banke Slovenije. Zadnji podatek: maj 2022.

Inflacijska pričakovanja

Opomba: Kazalnik inflacijskih pričakovanj podjetij prikazuje tehtano povprečje kazalnikov v predelovalnih dejavnostih, gradbeništvu, trgovini na drobno (3-nds) in drugih zasebnih storitvah glede na deleže posameznih skupin dejavnosti v njihovi skupni dodani vrednosti.

Vir: SURS, preračuni Banke Slovenije. Zadnji podatek: maj 2022.

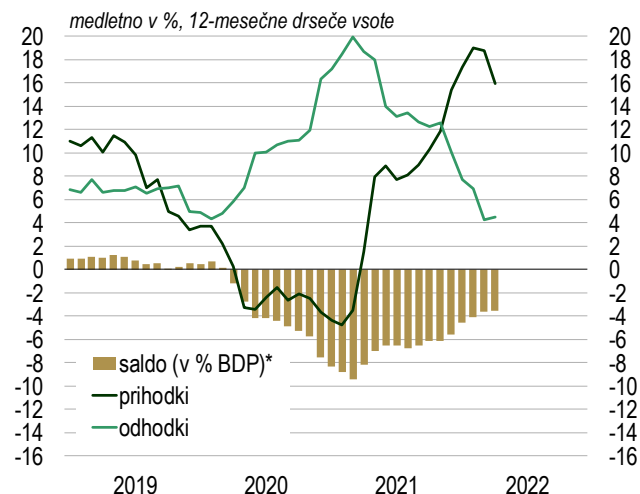
V prvem četrletju se je nadaljevalo izboljševanje salda javnih financ; zmanjšanje primanjkljaja je ob nespremenjenih politikah predvideno tudi v Programu stabilnosti in napovedih Evropske komisije

Saldo konsolidirane bilance javnih financ se letos bistveno izboljšuje (slika 7.1). Primanjkljaj je v prvih štirih mesecih dosegel 148 mio EUR (0,3 % BDP), lani v enakem obdobju pa 1,2 mrd EUR (2,5 % BDP). Izboljšanje je večinoma posledica bistveno manjšega obsega izdatkov za blažene posledic epidemije in gospodarske rasti, ki vpliva na visoke davčne prihodke, kljub uvedbi nekaterih začasnih ukrepov zaradi energetske druginje. Prihodki predfinanciranja za projekte iz načrta za okrevanje in odpornost zvišujejo prihodke iz proračuna EU.

V aprilski posodobitvi Programa stabilnosti, ki je bil zaradi volitev pripravljen ob predpostavki nespremenjene politike, načrtovani primanjkljaj države za letos znaša 4,1 % BDP, dolg pa 73,3 % BDP, oba za dobro odstotno točko BDP manj kot lani. Podobne so tudi spomladanske ocene Evropske komisije (pri 4,3 % BDP oziroma 74,1 % BDP; slika 7.1). Evropska komisija je predlagala podaljšanje možnosti odstopanja od fiskalnih pravil v naslednje leto, saj so negativna tveganja za gospodarsko rast v EU velika zaradi vojne v Ukrajini, energetske druginje in motenj v dobavnih verigah.

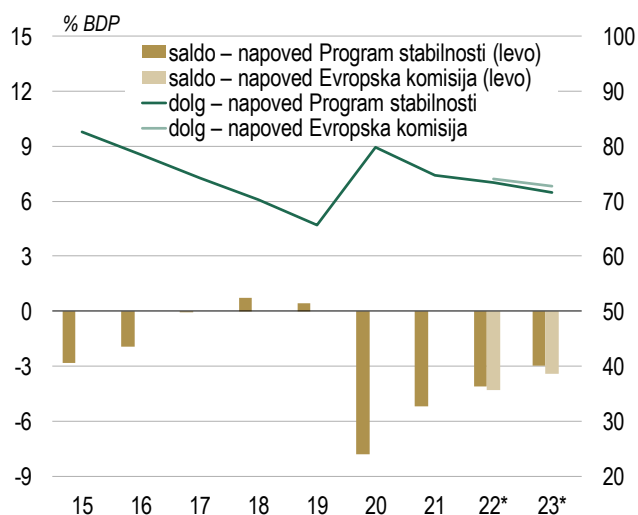
Slika 7.1: Trenutni in pričakovani javnofinančni položaj Slovenije

Javnofinančna gibanja

Opomba: * Vsota četrletnih javnofinančnih saldov v zadnjih 12 mesecih.
Vir: Ministrstvo za finance, preračuni Banke Slovenije. Zadnji podatek: april 2022.

Realizacija ter napovedi salda in dolga države

Opomba: * Napovedi.
Vir: Eurostat, Program stabilnosti (april 2022), Evropska komisija (maj 2022).

Poslovanje podjetij je bilo v letu 2021 po večini kazalnikov najuspešnejše do zdaj; po izboljšanju poslovanja izstopajo gospodarske družbe, med dejavnostmi pa kulturne, razvedrilne in rekreacijske ter gostinstvo

Poslovanje podjetij se je ob robustnem tujem in domačem povpraševanju v letu 2021 močno izboljšalo. Neto čisti dobiček se je podvojil na rekordnih 6,1 mrd EUR, v primerjavi z letom 2019 pa je bil večji za 22,6 % oziroma 1,1 mrd EUR (slika 8.1).

Poslovno uspešnejše so bile predvsem gospodarske družbe, ki predstavljajo več kot polovico vseh podjetij in ustvarijo večino dodane vrednosti. Te so lani izkazale 5,7 mrd EUR neto čistega dobička, kar je največ do zdaj. Pri tem je bil neto dobiček iz poslovanja za približno 30,0 % oziroma 1,4 mrd EUR večji kot pred pandemijo (6,4 mrd EUR; tabela 8.1), saj so se čisti prihodki od prodaje predvsem zaradi ugodnejših rezultatov na tujih trgih, zlasti zunaj EU, povečali za 15,0 %. Zadruga so ustvarile 4,3 mio EUR neto čistega dobička, a je ta za vrhom iz leta 2008 še vedno zaostajal za več kot 13,0 %.

Skupni neto dohodek samostojnih podjetnikov se je s 433 mio EUR vrhu iz leta 2008 že močno približal, v primerjavi z letom 2019 pa je bil večji za 14,1 % (slika 8.1). Je pa bilo povečanje neto podjetnikovega dohodka iz poslovanja lani v primerjavi s predkriznim obdobjem bistveno manjše, 9,8-odstotno, in predvsem posledica obsežnih podpornih ukrepov države. Ti so skupaj s preostalimi subvencijami lani drugo leto zapored znašali približno 200 mio EUR. Čisti prihodki od prodaje so pri samostojnih podjetnikih namreč lani za predkriznimi zaostajali še za 2,1 %.

Ob ugodnih gospodarskih gibanjih so se razmere na trgu dela izboljšale. Število zaposlenih, merjeno na podlagi delovnih ur, se je povečalo za 2,1 % in se približalo ravnem pred pandemijo. Pri samostojnih podjetnikih je upadlo drugo leto zapored, medtem ko je bila rast v družbah 2,5-odstotna. Dodana vrednost podjetij je lani znašala 29,4 mrd EUR, kar je 13,5 % oziroma 3,5 mrd EUR več kot pred krizo. Najbolj se je okrepila v družbah (za 15,3 %). Te so beležile visoko rast produktivnosti dela, ki je lani presegla 53.000 EUR na zaposlenega (slika 8.1).⁹

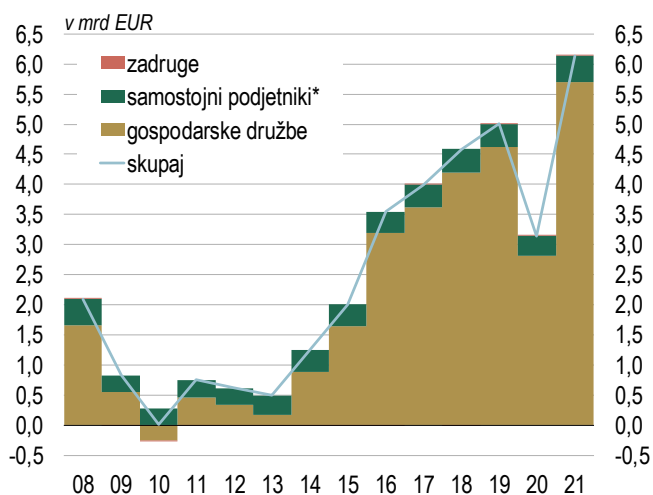
Zadolženost podjetij¹⁰ se je lani povišala prvič po letu 2008 (za 0,5 odstotne točke na 50,3 %; slika 8.2), vendar ostala pod ravnjo iz leta 2019, ko je bila ena nižjih v zadnjih dvajsetih letih. Potem ko je celotni dolg družb v letu 2020 praktično stagniral, se je lani povečal za 10,4 % oziroma 5,5 mrd EUR in se približal ravnem iz leta 2012, ko je presegel 59 mrd EUR, k čemur je glavnino prispeval povečan obseg kratkoročnih poslovnih obveznosti do dobaviteljev (slika 8.2). V primerjavi z letom 2008, ko je sestavljal približno dve tretjini obveznosti do virov sredstev, je bil še vedno manjši za več kot desetino. Celoten kapital družb je bil lani za 8,7 % večji kot pred letom, predvsem zaradi visokega čistega dobička poslovnega leta. Povečanje dolga je bilo pri podjetnikih in v zadrugah manj izrazito. Zadolženost zadnjih se je lani močno povišala, saj se je obseg kapitala skoraj razpolovil.

⁹ Produktivnost dela brez upoštevanja subvencij se je lani v družbah povečala za približno 15 % in je znašala okoli 51.000 EUR na zaposlenega, kar je skoraj 12 % več kot leta 2019.

¹⁰ Zadolženost podjetij je merjena kot razmerje med celotnim dolgom in obveznostmi do virov sredstev.

Slika 8.1: Neto čisti dobiček in produktivnost dela

Neto čisti dobiček

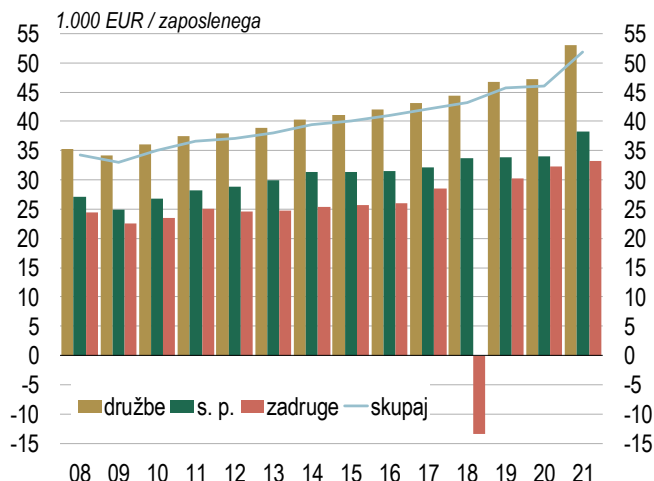

Opomba: Razlika med čistim dobičkom in izgubo obračunskega obdobja.

* Neto podjetnikov dohodek.

Vir: AJPES, preračuni Banke Slovenije.

Produktivnost dela

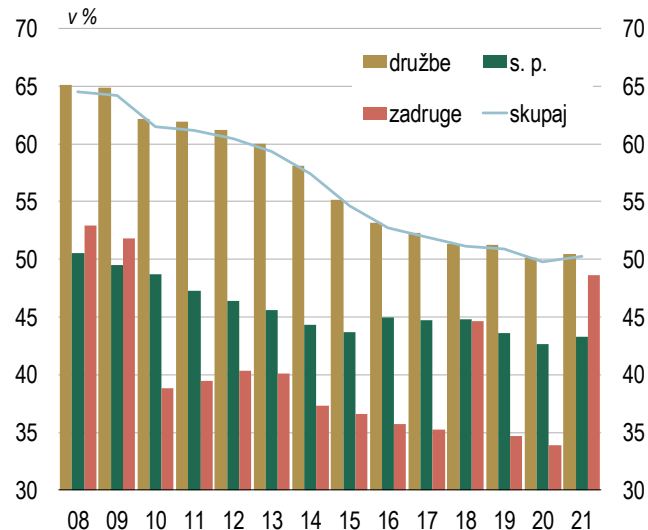

Opomba: Produktivnost dela je izračunana kot razmerje med bruto dodano vrednostjo in številom zaposlenih (povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju).

Vir: AJPES, preračuni Banke Slovenije.

Slika 8.2: Stopnja zadolženosti podjetij in dolg gospodarskih družb

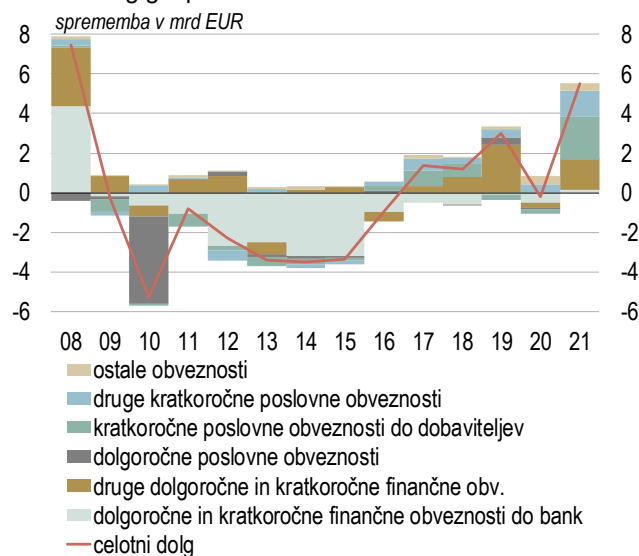
Zadolženost podjetij

Opomba: Delež celotnega dolga v virih sredstev.

Vir: AJPES, preračuni Banke Slovenije.

Celotni dolg gospodarskih družb

Vir: AJPES, preračuni Banke Slovenije.

Poslovanje se je izboljšalo v vseh dejavnostih,¹¹ ob manj strogih zdravstvenih ukrepih najbolj v kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih ter gostinstvu (tabela 8.2). Te so lani – potem ko so v letu 2020 poslovale z izgubo (79 mio EUR) – ustvarile 93 mio EUR neto čistega dobička, ki je bil v primerjavi z letom 2019 manjši še za dobro desetino.¹² Precej bolj je za predkriznim zaostajal neto dobiček iz poslovanja (za 18,3 %) kljub obsežni

¹¹ Izjema je rudarstvo, ki je lani poslovalo z neto čisto izgubo v višini 22 mio EUR, k čemur je glavino prispeval Premogovnik Velenje, medtem ko se je neto čisti dobiček v dejavnostih državne uprave in obrambe zmanjšal za 26,1 %.

¹² Poslovanje v dejavnostih oskrbe z elektriko, plinom in paro se je lani prav tako opazneje izboljšalo. Te dejavnosti so v letu 2020 poslovale z neto čisto izgubo, k čemur sta glavino prispevala Termoelektrarna Šoštanj in Holding Slovenske elektrarne, lani pa so ustvarile 222 mio EUR neto čistega dobička, kar je največ do zdaj. Neto dobiček iz poslovanja je ob višjih cenah energentov znašal 339 mio EUR.

državni finančni pomoči.¹³ Izboljšala se je tudi produktivnost dela, zlasti v gostinstvu; ob skromnem povečanju števila zaposlenih, ki je bilo v primerjavi z letom 2019 manjše še za 6,5 %, je dodana vrednost porasla za več kot tretjino in preseгла predkrizno raven za dober odstotek.¹⁴

Ob okrepljeni domači končni potrošnji so visok neto čisti dobiček beležila tudi trgovska podjetja. Ta se je v primerjavi z letom 2019 povečal za približno dve tretjini na rekordnih 1,4 mrd EUR. Močno se je izboljšala tudi njihova produktivnost dela, saj je bila dodana vrednost v isti časovni primerjavi ob približno nespremenjenem številu zaposlenih večja za več kot 20 %.

Hkrati je bila nekoliko nižja, a še vedno 14,0-odstotna, rast produktivnosti dela predelovalnih podjetij, ki so lani kljub težavam z dobavo surovin ustvarila 2,1 mrd EUR neto čistega dobička, kar je za slabo tretjino več kot leta 2019 in največ do zdaj. So pa, poleg gradbeništva, rudarstva in oskrbe z elektriko, plinom in paro, beležila tudi največje povečanje obsega celotnega dolga zaradi rasti kratkoročnih poslovnih obveznosti do dobaviteljev, zato se je njihova zadolženost prvič po letu 2010 povišala, in sicer na 46,8 %, a ostala nižja kot pred pandemijo.

Tabela 8.1: Izbrani kazalniki poslovanja podjetij v letu 2021

	deleži			zneski				sprememba			
	družbe	s. p.	zadruga	skupaj	družbe	s. p.	zadruga	skupaj	družbe	s. p.	zadruga
	v %			v mio EUR (če ni drugače navedeno)				v %			
število podjetij	57,8	41,9	0,3	119.538	69.076	50.054	408	0,1	1,4	-1,5	-0,7
število zaposlenih	92,3	7,2	0,5	565.816	522.492	40.538	2.786	2,1	2,5	-3,4	0,9
dodana vrednost	94,4	5,3	0,3	29.368,1	27.722,0	1.553,5	92,6	14,9	15,3	8,6	4,2
produktivnost dela*				51,9	53,1	38,3	33,2	12,6	12,5	12,4	3,2
čisti prihodki od prodaje	95,1	4,2	0,6	120.923,9	115.048,0	5.092,1	783,8	22,5	23,0	13,4	7,3
subvencije	83,7	15,6	0,6	1.254,1	1.050,3	195,9	7,9	-19,8	-22,4	-2,3	-8,6
neto čisti dobiček	92,9	7,1	0,1	6.138,2	5.700,6	433,3	4,3	95,2	103,2	28,9	123,4
neto dobiček iz poslovanja	93,7	6,2	0,1	6.778,6	6.354,2	420,8	3,6	60,1	62,7	29,6	17,6
					v %				v o. t.		
zadolženost				50,3	50,5	43,3	48,7	0,5	0,4	0,6	14,8

Opomba: * Produktivnost dela je opredeljena kot dodana vrednost (v 1.000 EUR) na zaposlenega. Vir: AJ PES, preračuni Banke Slovenije.

¹³ Državne pomoči in druge subvencije so bile v teh dejavnostih ene od višjih; v primerjavi z letom 2020 so bile večje še za približno 40,0 % oz. 63 mio EUR in so znašale 230 mio EUR. Na letni ravni se je obseg subvencij povečal še v dejavnostih zdravstva in socialnega varstva ter v kmetijstvu.

¹⁴ Dodana vrednost brez upoštevanja subvencij je bila lani v gostinstvu še za približno petino manjša kot pred pandemijo, v kulturnih, razvedrilnih in rekreacijskih dejavnostih pa za dobro tretjino.

Tabela 8.2: Izbrani kazalniki poslovanja podjetij po dejavnostih

	neto čisti dobiček			število zaposlenih			produktivnost dela**			zadolženost		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
	rast v %*		v mio EUR	rast v %*		v tisoč	rast v %*			sprememba v o. t.*		v %
skupaj	22,6	95,2	6.138,2	-0,1	2,1	566	13,7	12,6	51,9	-0,6	0,5	50,3
rudarstvo	-274,0	3106,7	-22,1	-8,3	-1,8	2	-9,0	-11,3	50,7	1,2	9,3	70,8
druge raznovrstne poslovne dej.	12,8	301,5	85,9	-8,1	-0,7	30	12,2	11,1	29,7	0,4	0,6	57,5
kulturne, razvedrilne in rekreac. dej.	-36,2	254,7	14,4	-15,2	-6,8	3	-5,2	23,0	46,1	-1,9	-2,3	56,7
gostinstvo	-6,2	212,2	78,5	-6,5	1,3	27	8,3	34,9	31,3	3,2	0,9	56,7
oskrba z elektriko, plinom in paro	30,6	157,9	222,4	2,5	0,5	7	34,5	28,7	160,7	5,3	4,4	42,9
kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo	39,0	135,0	38,4	-11,4	-4,1	4	19,8	19,7	49,3	-2,8	-1,4	47,2
trgovina	64,6	100,8	1.391,0	1,0	1,2	99	19,4	18,2	55,6	-1,8	0,0	56,6
poslovanje z nepremičninami	-1,8	97,1	166,0	-3,6	-0,7	6	6,5	15,5	99,3	-0,5	0,4	55,9
promet in skladiščenje	-9,2	69,4	396,0	-1,9	-0,7	47	4,4	10,4	54,3	-3,2	-1,4	43,2
strokovne, znanstvene in tehnične dej.	-2,6	69,3	534,3	6,2	3,2	37	4,2	11,4	53,2	-2,5	-2,0	47,1
oskrba z vodo, ravnanje z odpadki	100,6	65,3	62,8	2,2	1,1	9	19,8	11,7	46,4	2,2	1,4	51,6
zdravstvo in socialno varstvo	71,7	63,0	76,5	11,2	4,8	7	21,3	16,6	54,9	-1,6	-1,0	48,9
informatijske in komunikacijske dej.	92,0	56,5	320,9	6,8	1,8	23	10,1	8,1	76,0	-1,4	-0,1	51,6
finančne in zavarovalniške dej.	-10,7	51,7	427,1	-6,1	3,6	3	54,1	29,5	101,3	-3,8	-1,5	50,5
predelovalne dejavnosti	28,1	44,7	2.052,0	-1,1	3,0	197	13,9	9,3	52,6	0,0	1,5	46,8
izobraževanje	29,3	43,2	14,0	-5,4	0,7	2	19,2	18,8	40,5	-2,6	-0,7	52,0
gradbeništvo	1,4	15,4	253,6	6,7	6,3	60	9,0	6,3	34,7	0,7	1,4	60,3
druge dejavnosti	-5,4	14,3	27,9	-13,5	-6,3	4	10,6	10,9	32,6	0,8	0,4	50,6
dej. javne uprave in obrambe	-51,7	-26,1	0,5	-54,9	-54,4	0	20,2	22,5	36,8	7,2	9,4	76,9

Opomba: * Rast v % (sprememba v o. t.) glede na 2019 oz. 2020. ** Produktivnost dela je opredeljena kot dodana vrednost (v 1.000 EUR) na zaposlenega.

Dejavnosti gospodinjstev ne prikazujemo (SKD T).

Vir: AJPES, preračuni Banke Slovenije.

Tabela 9.1: Izbor ključnih makroekonomskih kazalnikov na mesečni ravni, Slovenija

	2020	2021	12 mes. do mar. 22	3 mes. do mar. 21	3 mes. do mar. 22	2022 jan.	2022 feb.	2022 mar.	2022 apr.	2022 maj.
Gospodarska gibanja										
<i>ravnotežje odgovorov v odstotnih točkah</i>										
Kazalnik gospodarske klime	-11,7	2,4	4,5	-3,5	4,6	5,6	6,7	1,6	4,3	2,9
- predelovalne dejavnosti	-8,4	8,0	8,3	6,3	7,7	9,0	10,0	4,0	4,0	2,0
<i>medletne stopnje rasti v %</i>										
Industrijska proizvodnja: - skupaj	-6,4	9,9	9,8	3,4	3,5	9,1	-1,1	2,8
- predelovalne dejavnosti	-6,2	11,5	11,4	4,4	4,6	6,4	2,2	5,3
Gradbeništvo: - skupaj	-0,7	-0,5	3,6	-0,5	19,3	15,1	32,5	12,3
- stavbe	-7,8	-23,0	-12,6	-20,7	33,4	5,0	59,2	38,0
Trgovina in druge zasebne storitve - skupaj	-9,6	12,2	15,9	0,4	15,5	21,7	12,8	13,0
Trgovina z motornimi vozili in popravila	-14,5	8,3	4,3	9,0	-6,3	1,4	-4,8	-12,6
Trgovina na drobno brez vozil	-5,9	16,3	18,1	7,0	14,9	27,2	9,4	10,9
Druge zasebne storitve	-11,6	12,4	17,9	-3,4	19,0	23,1	14,6	19,6
Trg dela										
<i>medletne stopnje rasti v %</i>										
Povprečna bruto plača	6,0	6,0	3,0	10,6	-1,2	-2,7	-1,0	-0,1
- storitve pretežno zasebnega sektorja	4,5	5,9	5,4	6,7	4,4	3,4	4,2	5,6
- storitve pretežno javnega sektorja	7,9	6,4	0,0	16,4	-9,2	-10,8	-8,4	-8,3
Povprečna realna neto plača ¹	7,1	3,0	-1,1	10,0	-6,7	-8,1	-7,5	-4,5
Stopnja registrirane brezposelnosti (v %)	8,7	7,6	7,0	9,0	6,6	6,9	6,6	6,2
Registrirane brezposelne osebe	14,6	-12,6	-21,4	11,5	-26,3	-25,9	-26,4	-26,7	-26,7	...
Delovno aktivno prebivalstvo	-0,6	1,3	2,3	-1,1	3,0	3,1	3,0	2,7
- storitve pretežno zasebnega sektorja	-0,9	1,3	2,7	-1,8	3,6	3,8	3,7	3,4
- storitve pretežno javnega sektorja	0,1	1,1	1,3	0,6	1,2	1,4	1,2	0,9
Gibanje cen										
<i>medletne stopnje rasti v %</i>										
HICP	-0,3	2,0	3,8	-0,6	6,3	6,0	7,0	6,0	7,4	8,7
- storitve	1,8	0,6	1,3	0,4	3,6	3,5	3,7	3,5	5,0	5,1
- industrijsko blago brez energentov	-0,5	1,3	2,9	-0,9	5,4	4,3	5,7	6,1	5,7	6,0
- hrana	2,8	0,7	1,9	0,5	5,2	4,1	5,5	6,0	8,2	9,4
- energenti	-10,8	11,3	17,9	-5,1	19,0	21,9	23,0	12,4	16,5	24,2
Kazalnik osnovne inflacije ²	0,8	0,9	2,0	-0,2	4,4	3,9	4,6	4,7	5,3	5,5
Tekoči račun plačilne bilance										
<i>v % BDP</i>										
Saldo tekočega računa	7,4	3,3	1,5	6,5	-1,4	2,7	-4,8	-2,2
1. Blago	5,0	1,0	-1,0	4,6	-3,7	-0,3	-5,8	-5,0
2. Storitve	4,3	4,6	4,6	4,3	4,3	3,7	3,8	5,4
3. Primarni dohodki	-0,9	-1,3	-1,3	-0,9	-1,0	0,3	-1,6	-1,6
4. Sekundarni dohodki	-1,0	-1,0	-0,9	-1,6	-1,0	-1,0	-1,2	-0,9
<i>nominalne medletne stopnje rasti v %</i>										
Izvoz blaga in storitev	-10,1	19,2	25,0	2,1	24,0	28,3	22,3	22,0
Uvoz blaga in storitev	-11,7	26,3	35,6	2,9	37,7	41,7	37,6	34,9
Javne finance										
<i>2020 2021 12 mes. do 2021 2022</i>										
Konsolidirana bilanca ³			<i>apr. 22</i>		<i>jan.-apr.</i>		<i>jan.-apr.</i>			
	<i>mio EUR</i>		<i>% BDP</i>	<i>medl. rast v %</i>	<i>mio EUR</i>	<i>medl. rast v %</i>	<i>mio EUR</i>	<i>medl. rast v %</i>		
Prihodki	18.529	21.383	41,6	16,0	6.699	12,3	7.656	14,3		
Davki	16.460	18.786	36,3	13,8	5.981	12,2	6.663	11,4		
Prejeta sredstva iz EU	730	950	2,1	41,2	309	22,1	468	51,8		
Ostali	1.338	1.646	3,3	29,0	409	7,5	525	28,3		
Odhodki	22.071	24.300	45,2	4,5	7.875	16,6	7.804	-0,9		
Tekoči odhodki	9.128	10.394	19,4	10,1	3.367	10,6	3.382	0,4		
- plače in drugi izdatki zaposlenim	4.965	5.751	10,4	4,8	1.902	21,6	1.707	-10,3		
- izdatki za blago in storitve	3.021	3.351	6,5	14,2	961	2,5	1.086	13,0		
- obresti	778	732	1,2	-8,7	423	-12,9	345	-18,6		
Tekoči transferji	10.868	11.319	20,8	-3,7	3.932	23,0	3.784	-3,8		
- transferji posameznikom in gospodinjstvom	8.251	9.168	16,8	1,9	3.228	22,0	3.060	-5,2		
Investicijski odhodki, transferji	1.549	1.959	3,8	28,7	338	6,3	399	17,9		
Saldo	-3.542	-2.917	-3,5		-1.177		-148			

Opomba: Pri gospodarskih gibanjih so prikazani podatki z izločenimi vplivi koledarja (z izjemo kazalnikov klime, kjer so podatki desezonirani). Drugi podatki v tabeli so originalni. Mesečni kazalniki aktivnosti v industriji, gradbeništvu in storitvah so realni.

¹ HICP deflator. ² Inflacija brez energentov, hrane, alkohola in tobaka. ³ Konsolidirane bilance državnega proračuna, proračuna občin, pokojninsko-invalidskega in obveznega zdravstvenega zavarovanja po načelu plačane realizacije.

Vir: SURS, Banka Slovenije, Ministrstvo za finance, preračuni Banke Slovenije.